

Adéla Pohořelá: *Voda, která hýbe světem. Etnografie infrastrukturního systému obyvatel Sklepné.*

Praha: FHS UK 2018, 83 s.

Adéla Pohořelá pro svou bakalářskou práci zvolila teoretické zázemí antropologie infrastruktur, jehož prostřednictvím sledovala, jaké významy, praxe a vztahy se pojí s (pitnou) vodou v obci, v níž absentuje centrální vodovodní a kanalizační systém, v souladu s teoretickým zázemím s akcentem na materiální rovinu toho, kde a jak, potažmo kudy se voda v obci bere. Jinými slovy, prostřednictvím svého etnografického výzkumu (formou rapid assessment, tedy opakovaných intenzivních krátkodobých pobytů v terénu, prokládaných analýzou vytvořených dat) sledovala a identifikovala, řekněme, alternativní infrastrukturu vody, která je praktikovaná v obci, jež není napojena na infrastrukturu státní.

Téma práce vzniklo v rámci kursu Terénní antropologická praxe a, jak autorka trefně reflektuje ve druhé kapitole své práce, postupně se proměňovalo, ovšem zároveň bylo od počátku povahou tohoto kursu determinováno. Autorka byla od počátku svým způsobem sevřena do kleští, které daný kurs vytváří: tlačí studující do zcela konkrétního terénu, který navíc povahou výuky vcelku tvrdě ohraničuje (výzkum „vesnice“). Povaha kursu a jeho vyučující významně ovlivňují výběr a povahu témat studentských výzkumných projektů. Studující se ocitají v terénu, v němž už jsou nějakým způsobem ustaveny vzájemné vztahy mezi „výzkumníky“ a obyvateli obce, kdy zároveň mezi výzkumníky učiteli a výzkumníky studenty je v terénu ustavená a neustále reprodukováná značná mocenská asymetrie. Atd. Jakkoli se všechny tyto a další roviny snažíme v rámci kursu reflektovat, zvýrazňuji je zde pro to, že Adéle se z těchto kleští podařilo vymanit dosud asi nejlépe ze všech studujících, kteří ve výzkumu, započatém v rámci Terénní antropologické praxe, pokračovali a pod mým vedením jej finalizovali bakalářskou prací.

Jinými slovy, pro předloženou bakalářskou práci je charakteristická autorčina schopnost samostatně (1) nalézt invenční téma v zaběhnutém projektu, (2) vnořit se do nejednoduchého teoretického zázemí a nejen jej nastudovat, ale opravdu uchopit jako východisko vlastního uvažování o věci, (3) průběžně se vyrovnávat s nároky terénního výzkumu v terénu, který si nevybrala (a s nímž, domnívám se, občasně bojovala), (4) kriticky nahlížet celý výzkumný proces (tedy i jeho výše nastíněné rámování a svou pozici v něm) a v jeho rámci nalézt vlastní cestu, která je adekvátní epistemologickému zázemí práce (současná sociální antropologie, antropologie infrastruktur, etnografie), a v těchto všech kontextech (a jistě i dalších – kupř. spolupráce se mnou, která se antropologii infrastruktur nikdy výzkumně nevěnovala) (5) formulovat svěží, invenční, daty i teoriemi podloženou bakalářskou práci. To vše v rámci studia, které není oborově antropologické.

Jistě, v předloženém textu lze nalézt rezervy. Autorka se zaměřila primárně na vodu ke konzumaci – jiné zacházení s vodou v textu takřka absentuje. Oproti kapitolám věnovaným vodě v obci (kap. 3) a cestami za vodou (kap. 4) je kapitola věnovaná nedostavěnému vodovodu (kap. 5) spíše stručná a spoléhající primárně na výpovědi aktérů. Především bych ale uvítala důkladnější vyvrcholení textu v kapitole šesté, tedy popis toho, co v úvodu tohoto posudku (možná nepřesně) označuji jako alternativní infrastrukturní systém. Marginální je pak ne vždy důsledné odmítnutí generického maskulina. Z formálního hlediska (stylistika, gramatika, publikační etika) je práce snad vyjma jednoho dvou drobných pochybení v pořádku.

V souhrnu tedy jednoznačně doporučuji bakalářskou práci Adély Pohořelé k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako výbornou. Uvítala bych, kdyby autorka text v režimu šesté kapitoly dopracovala do studie v některém z odborných antropologických resp. sociálněvědních časopisů.

Praha, 12. 9. 2018

Mgr. Hedvika Novotná